

der, hvis man vilde raade God derpaa, maatte
 skee! Jeg er fuldkomne enty med det arede
 5te Medlem for 2den Kreds (Gaffner), der
 at der ikke hidtil foreligget noget, at der
 i Virkeligheden er skeet Familien paa den
 10de Gaard nogen Uret, men skulde noget
 Saadant senere blive konstateret, saa maatte Lov
 veit af 19de Februar 1861 faae et Supple-
 ment, ikke derved, at man sagde, at Stats-
 kassen skulde træde til, men derved, at For-
 pligtelsen med Hensyn til Familien paa den
 10de Gaard, lægges paa den samme, som havde
 foretaget med Hensyn til den 10de Gaard,
 og man maatte da (vedtage, at Godsseteren,
 naar han efter at have afsændet de 9 Gaarde,
 fik Lov til at indlægge den 10de Gaard,
 skulde, forsaavidt det var en Familie, som
 maatte forlade denne Gaard, være forpligtet
 til at hjælpe den. Jeg troer dog ikke, at
 Loven af 1861 blot skulde til, at trænge
 til et saadant Supplement; jeg har
 den Tillid til de danske Godssetere, at de ville
 gjøre et saadant Supplement overflødig.
 Skulde Sagen imidlertid komme videre under
 Forhandling, og skulde der komme til at fore-
 ligge Oplysninger om bestemte Tilfælde, i
 hvilke en Godsseter havde ladet en Familie —
 den ganske tilfældige paa den 10de Gaard —
 jage bort uden nogen Hjælp, saa vilde jeg
 kunne votere for et Lovforslag, der paalagde
 Godsseteren en vis Forpligtelse til at sørge
 for denne 10de Gaards Familie.

Fischer: Det arede 5te Medlem for
 2den Kreds (Gaffner), som først havde Ordet
 i denne Sag, talte om den moralske Forpligtelse
 som vedblivende vilte paa Godsseteren overfor Be-
 sidderen af en saadan 10de Gaard, og den samme
 Betragtning fastholder det arede 4de Medlem
 for Kjøbenhavn (Cehmann), som strax efter
 havde Ordet. Jeg troer dog, at denne Be-
 tragtning berøer paa en Feiltagelse. Der blev
 af selve det arede 4de Medlem for Kjøben-
 havn mindet om, at den som ikke paahyller
 Godsseteren nogensomhelst Forpligtelse til ved
 Hæftledighed at overdrage nogen Gaard til
 Hæfterens Børn, Svigerbørn eller med eet
 Ord til hans Efterladte. Han har Ret til
 at handle med Gaarden, som han finder det

retteste indenfor Lovgivningens Grændser. Alt-
 saa eksisterer der ingen Ret for Hæfter-
 familien i den Henseende. Nu kom Loven
 af 19de Februar 1861 og bestemte, at naar
 en Godsseter fulgte 9 Gaarde til Hæfteren,
 hans Bort eller Andre af hans Efterladte,
 med andre Ord, naar han med Hensyn til 9
 Gaarde begynder sine Omkostninger af dem, til
 hvem han kunde sælge, da skulde der tilstaaes
 ham et Fordeel med Hensyn til den 10de
 Gaard. Der er altsaa ved denne Lov paa-
 lagt Godsseteren den Forpligtelse at holde sig
 til disse bestemte Personer, naar han vil sælge,
 indtil til Gjengæld for, at han paatager sig
 denne Forpligtelse, at faae et Fordeel. Her,
 siger jeg, bliver det altsaa ikke nogen Plads
 tilbage for moralsk Forpligtelse, her er kun et
 Contractsforhold, hvorved Godsseteren har paa-
 taget sig disse Indskrænkninger mod at opnaae
 et vis Fordeel. Der var, saalænge den nævnte
 Lov ikke var udkommen, eller der er, hvor
 den ikke kommer til Anvendelse, et
 ved Eedbane medtaget Forpligtelse for Gods-
 seteren — det er et stærkt Udtryk, jeg
 blinger, naar jeg her siger Forpligtelse, men
 lad mig benytte det samme Udtryk, som andre
 arede Medlemmer have benyttet, det er der
 et moralsk Forpligtelse tilstede. En saadan kan
 man altsaa sige er tilstede, hvor det om-
 talte Contractsforhold ikke er blevet bragt til
 Anvendelse, hvor det kommer til Anvendelse,
 der ophører derimod ubetinget enhver For-
 pligtelse fra Godsseterens Side, og man freen-
 ler Contractsforholdet, hvis man vil paalægge
 ham det. — Det arede Medlem for Kjø-
 benhavn bemærkede vel nu, at det var et
 Communisme, naar man opgav Hensynet til
 Staten og kun holdt sig de enkelte Indby-
 ders Lave for Die. Jeg skal ikke strides om
 dette Ord, men skal kun bemærke, at vil man
 under disse Bettingelser bruge Ordet, saa maa
 man vistnok ogsaa tilstaae, at det allerede kunde
 have været brugt om Loven af 19de Februar
 1861, thi ved den havde man netop Hæfte-
 familiernes Interesse for Die, og det var netop
 denne Interesse, som blev bestemmende til at
 indrømme Godssetererne en vis Begunstigelse.
 Man er altsaa allerede inde paa dette Spor.
 Man det nu derhos indrømnes, at der Kjøbes